

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 14.11.2006
KOM(2006) 693 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl respondentų naštos mažinimo, reikalavimų supaprastinimo ir prioritetų nustatymo
Bendrijos statistikos srityje**

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl respondentų naštos mažinimo, reikalavimų supaprastinimo ir prioritetų nustatymo Bendrijos statistikos srityje

1. ĮVADAS

2005 m. kovo mėn. komunikate dėl geresnio reglamentavimo augimui ir užimtumui Europos Sąjungoje skatinti (COM(2005) 97) supaprastinimas buvo nurodytas kaip ES prioritetas. Taip atsiliepta į Europos Parlamento ir Komisijos prašymą supaprastinti ES teisės aktus ir pagerinti jų kokybę. Ši priemonė yra įtraukta į perorientuojamą Lisabonos strategiją ekonomikos augimui ir užimtumui skatinti. ES geresnio reglamentavimo politika siekiama pagerinti reglamentavimą: kurti teisės aktus taip, kad jie būtų naudingesni piliečiams, vadovaujantis proporcingumo ir subsidiarumo principais kiek įmanoma sumažinti sąnaudas ir palengvinti administracinę naštą įmonėms, ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVI).

Nacionalinės ir Bendrijos oficialiosios statistikos rengimo srityje įvairių lygių politinės institucijos (vietos, nacionalinės ir Europos) taip pat jau kuris laikas ragina supaprastinti reikalavimus. Be to, verslo asociacijos dar kartą pabrėžė, kad pageidautų mažesnės statistikos reikalavimų naštos.

Komisijai (Eurostatui) šis prašymas yra gerai žinomas, ir svarstoma, kaip Komisija geriausiai galėtų padėti sumažinti problemą Bendrijos statistikos sudaromų išlaidų ir naštos atžvilgiu. 2005 m. gegužės 25 d. Komisija priėmė komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės¹, kuriam 2005 m. birželio 7 d. pritarė ECOFIN taryba. Į jį buvo įtraukta Komisijos rekomendacija valstybėms narėms užtikrinti, kad būtų laikomasi Europos statistikos praktikos kodekse nustatytų 15 principų. Šį kodeksą 2005 m. vasario 24 d. vienbalsiai priėmė Statistikos programų komitetas. Keliuose kodekso principuose sprendžiamas ir respondentų naštos klausimas.

Be to, 2005 m. spalio 25 d. Komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Bendrijos Lisabonos programos įgyvendinimo: reglamentavimo aplinkos supaprastinimo strategijos², Komisija vėl nurodė būtinybę siekti supaprastinimo statistikos srityje. Verslo struktūros statistika ir Intrastato statistika buvo aiškiai įtrauktos į vykdomą supaprastinimo programą, pridėtą prie šio komunikato ir apimančią 2005–2008 m. laikotarpį.

Be to, 2005 m. lapkričio 8 d. Tarybos išvadose pripažįstama, kad verta svarstyti, ar mažinti statistikos rengimo ir duomenų rinkimo veiklą, ypač atkreipiant dėmesį į specialius MVI poreikius ir jų ribotus išteklius.

Bendrijos lygiu toliau sprendžiamas respondentų naštos sumažinimo ir supaprastinimo klausimas, tačiau siekiama ir ateityje rengti aukštos kokybės statistiką. Vykdamas geresnio reglamentavimo iniciatyvą ypač atkreipiamas dėmesys į informacijos poreikį kiekybiniau

¹ COM(2005) 217.

² COM(2005) 535.

požiūriu vertinant politinių priemonių rezultatus ir poveikį. Darbas šiuo metu atliekamas šiose keturiuose pagrindinėse srityse: sistemingai tikrinti jau priimtus arba rengiamus Bendrijos statistiką reglamentuojančius teisės aktus; taikyti modernias IT technologijas; pasinaudoti galimybėmis, atsivėrusiomis dėl išaugusios Europos suvestinių duomenų, palyginti su nacionaliniais rodikliais, svarbos; ir išnaudoti visą administracinių šaltinių potencialą naudojant juos vietoje statistinių tyrimų. Tačiau reikia, kad tokios priemonės būtų toliau plėtojamos. Todėl šiame komunikate nustatoma tolesnio statistikos naštos įmonėms mažinimo strategija. Ji grindžiama dviem veiksmų kryptimis: **supaprastinimu** ir **prioritetų nustatymu**. Šias kryptis papildys **geresnio planavimo procesas**, apimantis glaudesnę bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis.

Šis komunikatas pristatomas kartu su bendru komunikatu „Strateginė geresnio reglamentavimo ES peržiūra“, konkrečiai nurodančiu, kaip Komisija ketina vykdyti savo įsipareigojimus.

2. SUPAPRASTINIMAS

Įmonėms tenkanti respondentų našta galėtų būti sumažinta derinant du elementus: pirma, supaprastinant reikalavimus statistikai atrinktose prioritetinėse srityse ir, antra, skatinant taikyti statistikos priemones ir metodus, kurie padėtų laikytis statistikos reikalavimų.

2.1. Prioritetinės supaprastinamos sritys

Srityse, kurias siūloma supaprastinti, jau atliekami atitinkami veiksmai, kurie netrukus bus dar patobulinti.

2.1.1. *Intrastatas*

Nuo duomenų rinkimo sistemos Bendrijos statistikai apie prekybą prekėmis tarp valstybių narių rengti (Intrastato) įvedimo 1993 m. buvo daug nuveikta mažinant įmonėms tenkančią našta. Siekiant atleisti daug įmonių nuo reikalavimo teikti statistinius duomenis buvo nustatytos ribos, sumažintas nomenklatūros pozicijų skaičius, kai kurie duomenys tapo neprivalomais, o sudėtiniais produktams buvo įvestos supaprastintos ataskaitos.

Panašiu būdu bus ir toliau paprastinama, o netrukus bus dar labiau palengvinta Intrastato nustatyta našta. Tačiau nesitikima, kad per vidutinės trukmės ir ilgalaikį laikotarpį respondentams tenkanti našta bus gerokai sumažinta. Todėl Komisija siūlys vidutinės trukmės laikotarpiu taikyti vienos krypties srauto ataskaitų sistemą. Šiuo metu prekybos tarp ES valstybių narių statistika rengiama naudojant sistemą, kurioje kiekviena šalis teikia ataskaitas tiek apie importo, tiek apie eksporto srautus. Todėl apie vieną srautą ataskaitos yra teikiamos du kartus (dviejose valstybėse narėse apie tą patį srautą). Vienos krypties srauto ataskaitų sistemoje šio srauto statistika būtų renkama tik vienoje šalyje.

Nors tokiu būdu Intrastato deklaracijų skaičius bus sumažintas daugiau kaip 50 % (teikiant ataskaitas apie išsiuntimą), tačiau įvesti vienos krypties srauto sistemą nėra paprasta, nes dėl skirtingų duomenų rinkimo ir apdorojimo sistemų tarp valstybių narių vis dar egzistuoja dideli skirtumai apskaičiuojant prekybos srautus. Todėl svarbu, kad vienos krypties srauto ataskaitos būtų palaipsniui įvedamos per tam tikrą laikotarpį ir jas papildytų priemonės, būtinos užtikrinti priimtina duomenų kokybę. Todėl Komisija atliks išsamią vienos krypties srauto ataskaitų sistemos įvedimo poveikio analizę. Bus tikrinama, kokių priemonių būtina imtis

užtikrinant duomenų kokybę. Be to, valstybės narės bus skatinamos atlikti panašius tyrimus nacionaliniu lygiu. Šios dvi tyrimų kryptys padės parengti aiškias rekomendacijas, kaip glaudžiai bendradarbiaujant Eurostatui ir valstybėms narėms įgyvendinti vienos krypties srauto sistemą.

Prieš priimant vienos krypties srauto ataskaitų sistemą būtina išspręsti keletą klausimų. Pavyzdžiui, nustatyti pagrindinį duomenų rinkinį, suderinti duomenų rinkimo ir apdorojimo sistemas bei keistis duomenimis tarp valstybių narių. Kiti punktai taip pat turės būti ištirti, pavyzdžiui, kaip geriau pasinaudoti administraciniais duomenimis, kaip sumažinti klaidingų klasifikacijų skaičių ir kaip spręsti konfidencialumo klausimus.

Siekiant išspręsti šiuos ir kitus klausimus, bus parengtas ir su valstybėmis narėmis aptartas išsamus veiksmų planas.

- **Komisija siūlys „dviejų juostų kelio“ strategiją, kurioje įprastos paprastinimo priemonės per trumpą laiką bus papildytos nuo 2010 m. įsigaliosiančia Intrastato vienos krypties srauto sistema.**

2.1.2. *Verslo struktūros statistika*

2006 m. vasario mėn. Komisija pasiūlė iš naujo suformuluoti reglamentą dėl verslo struktūros statistikos (toliau – VSS)³. Šiuo pasiūlymu siekiama nuolat atnaujinti šią svarbią statistiką atsižvelgiant į naujus politikos poreikius tobulinant produktyvumo kintamuosius bei siekiama vienodai aprėpti tiek paslaugų, tiek gamybos sektorius. Visi šie klausimai yra Lisabonos strategijos ir užbaigtos vidaus rinkos esmė. Tuo pačiu metu VSS nauja redakcija siekiama kiek įmanoma palengvinti įmonėms tenkančią naštą išbraukiant kelis privalomuosius kintamuosius, kitus kintamuosius perkeliant iš metinių ataskaitų į daugiametes ataskaitas ir išbraukiant neprivalomus kintamuosius. Keliose naujose srityse buvo rekomenduota naudotis registru duomenimis.

VSS nauja redakcija – tai pavyzdys, kokias priemones būtų galima taikyti siekiant supaprastinimo:

- Iš VSS nauja redakcija atveria galimybę šalims tik **prisidėti prie Europos bendrųjų duomenų** ir jos neprivalo pateikti visus skaičius bei išsamią informaciją apie tuos skaičius. Ši strategija dar neapima visos Europos, tačiau tai žingsnis tinkama kryptimi, labai palengvinsiantis respondentų naštą.
- **Administracinių duomenų naudojimas** taip pat sumažins įmonėms tenkančią naštą. Iš VSS nauja redakcija šis metodas bus perkeltas į naujas sritis. Statistinių duomenų apie verslo demografiją rinkimas (nauja sritis naujojoje redakcijoje) bus visiškai pagrįstas registru duomenimis, todėl įmonėms neatsiras jokios naštos.

2.1.3. *Statistika apie pramonės prekių gamybą (Prodcom)*

Mažinant naštą, kurią pramonei užkrovė reglamentai dėl Bendrijos pramonės produkcijos tyrimo 4, buvo imtasi daugelio priemonių:

³ COM(2006) 66 galutinis

⁴ 1991 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3924/91.

- 2005 m. produktų sąrašas (Prodcom sąrašas) buvo supaprastintas pašalinant pozicijas, dėl kurių buvo teikiama nedaug ataskaitų, ir kurios įmonėms atrodė sudėtingos. Buvo atsisakyta reikalavimo kas ketvirtį teikti ataskaitą apie tekstilės gamybą.
- 2006 m. buvo atsisakyta reikalavimo kas mėnesį teikti ataskaitą apie plieno gamybą.
- Šiuo metu su valstybėmis narėmis konsultuojamasi dėl to, ar iš 2007 m. sąrašo turėtų būti išbrauktos pramonės paslaugos ir tarpiniai produktai.

Akivaizdu, kad šiomis priemonėmis potencialiai palengvinama našta: pavyzdžiui, 2005 m. supaprastinus reikalavimus, Prodcom sąrašo pozicijų skaičius nuo 5 800 sumažėjo iki 4 500, o dėl reikalavimo kas ketvirtį teikti ataskaitas apie tekstilės gamybą respondentams buvo atsiradusi neproporcingai didelė našta.

2.1.4. Verslo statistikos reorganizacija

Atskiros verslo statistikos sritys neturėtų būti nagrinėjamos izoliuotai. Siekiant pateikti išsamų ekonomikos vaizdą, paremtą tyrimais įmonėse, būtina atsižvelgti į statistiką kitose srityse. Be to, tarp statistikos sričių yra sąsajos. Pavyzdžiui, VSS yra vienas svarbiausių nacionalinės apskaitos šaltinių. Todėl gali būti, kad net atsisakius VSS reikalavimų nebus teigiamo poveikio, nes savo nacionalinės apskaitos reikmėms šalys vis dar rinktų duomenis.

Komisija yra įsitikinusi, kad būtina padaryti daugiau, todėl rengia programą verslo statistikai restruktūrizuoti. Ši restruktūrizacija apims nemažai priemonių, kurios turėtų padėti valstybėms narėms kurti metodus, galinčius akivaizdžiai sumažinti įmonėms tenkančią naštą, pavyzdžiui, intensyvesnis naudojimas administraciniais duomenimis statistikos reikmėms, automatinis elektroninis statistinės informacijos perdavimas tiesiai iš įmonių finansinių ataskaitų, vertinimo metodų kūrimas ir derinimas bei geresnis mikroduomenų rinkinių integravimas, kuris padėtų valstybėms narėms veiksmingiau panaudoti turimą informaciją ir taip palengvintų įmonėms tenkančią naštą. Vėliau šį rudenį Komisija pateiks pasiūlymą dėl verslo ir prekybos statistikos modernizavimo, į kurį bus įtrauktos ir naštos mažinimo metodų priemonės. Šis pasiūlymas bus pateiktas kaip daugiamečių 2008-2013 m. programa, kuri bus įgyvendinta glaudžiai bendradarbiaujant Eurostatui ir valstybėms narėms.

- **Komisija kuria verslo statistikos restruktūrizacijos programą, kurioje didžiausias dėmesys bus skiriamas įmonėms tenkančios naštos mažinimui veiksmingiau renkant duomenis.**

2.1.5. Žemės ūkio statistika

2005 m. vasario 24 d. Statistikos programų komitetas pritarė Eurostato pasiūlymams dėl būsimos Europos žemės ūkio statistikos, kuriais siekiama ją iš esmės supaprastinti ir racionalizuoti. Šie pasiūlymai šiuo metu įgyvendinami:

- kai kurių balanso ataskaitų nebereikia pildyti, o daug kitų nacionalinių balanso ataskaitų tapo neprivalomomis.
- Buvo nutrauktas mėnesinių duomenų apie absoliučias kainas rinkimas. Buvo per pusę sutrumpintas produktų, dėl kurių kasmet renkami duomenys apie absoliučias kainas, sąrašas. Nuo 2006 m. pakeisti mėnesio ir ketvirčio kainų indeksai.

- Ateinantiems dešimčiai metų siūloma atlikti ne tris, o tik du tarpinius ūkių struktūros tyrimus.
- Bus peržiūrėti gyvulių ir gyvulininkystės produkcijos tyrimus reglamentuojantys teisės aktai.
- Bus peržiūrėti javų ir kitų žemės ūkio kultūrų statistiką reglamentuojantys teisės aktai.
- Pagaliau sujungta ekonominės miškininkystės ir aplinkos apskaita.
- Bus peržiūrėta sodų ir vynuogynų tyrimų programa pagal šių abiejų bendro rinkos organizavimo formų reformą.
- Iki 2007 m. pabaigos bus įgyvendinta nauja bendra žemės ūkio statistikos rinkimo ir tvirtinimo sistema. Ji akivaizdžiai pagerins duomenų kokybę ir padės sumažinti sąnaudas bei respondentų našta.

Šiuo metu dedama daug pastangų siekiant supaprastinti žemės ūkio statistikos sistemą ir sušvelninti dėl jos atsirandančią našta. Šios pastangos turėtų padėti atitikti poreikius, susijusius su naujais politiniais interesais, įtrauktais į bendrąją žemės ūkio politiką (kaimo plėtra, aplinka ir maisto sauga).

• **Komisija aktyviai sieks supaprastinti Europos žemės ūkio statistikos sistemą ir pagerinti statistikos kokybę.**

2.2. Supaprastinimo priemonės

2.2.1. Europos suvestiniai duomenys

Išaugusi Europos suvestinių duomenų, pakeitusių nacionalinius rodiklius, reikšmė politikos formavimui atveria galimybes supaprastinti (duomenų rinkimą). Trumpalaikės statistikos srityje (kuri visų pirma yra svarbi pinigų politikai) buvo galima bent jau daugeliu atvejų sumažinti reikalavimus (išsamumo, savalaikiškumo, dažnumo) toms valstybėms narėms, kurių indėlis į atitinkamus Europos suvestinius duomenis siekė mažiau kaip 1 %. Be to, Eurostatas pasiūlė nustatyti Europos atrankos planą, kuris leistų gerokai (iki 80 %) sumažinti bendrą imties dydį ir taip palengvinti bendrą respondentų našta. Todėl VSS nauja redakcija suteiks valstybėms narėms galimybę išsamiausio veiklos suskirstymo lygyje prisidėti tik prie Europos bendrų duomenų rinkimo. Eurostatas taip pat skatina vykdyti nuolatinius tyrimus. Šis būdas padėtų sumažinti imties dydį rengiant Europos suvestinius duomenis, o tuo tarpu nacionaliniai rodikliai galėtų būti rengiami rečiau. Komisija ir ateityje nustatinės sritis, kuriose dėmesys nuo nacionalinių duomenų nukreipiamas į Europos suvestinius duomenis, ji kurs priemones ir metodus imčių koordinavimui ir, jei reikės, parengs specialius Europos tyrimus.

• **Komisijos pasiūlymas dėl 2008–2012 m. Bendrijos statistikos programos skatins konkrečiais atvejais naudoti Europos imtis.**

2.2.2. Administracinių duomenų naudojimas

NSI pastangos ir respondentams tekusi atskaitomybės našta bus akivaizdžiai sumažinta, jei būtinos informacijos nebereikės rinkti atliekant konkretų statistinį tyrimą, o ją bus galima

gauti iš administracinių duomenų registru, kurie sudaromi kitoms reikmėms. Eurostatas žino, kad dėl daugybės priežasčių yra sudėtinga suderinti administracinius duomenis ir taip užtikrinti jais grindžiamos statistikos palyginamumą. Jei naudojami administraciniai duomenys, tiesiog turi būti atsižvelgta į palyginamumo ir NSI sąnaudų arba respondentams tekusios naštos suderinimą. Valstybėms narėms visada leidžiama naudotis tyrimais arba administraciniais duomenimis, arba derinti šiuos du metodus. Be to, pats Eurostatas naudoja (didelio dažnumo) administracinius duomenis (nedidelio dažnumo) tyrimo rezultatams ekstrapoliuoti. Administracinių duomenų naudojimas ekstrapoliavimui, remiantis lyginamojo standarto tyrimais arba nedidelio dažnumo tyrimais, akivaizdžiai yra tokia strategija, kuri padeda mažinti tiek respondentų našta, tiek sąnaudas, todėl Eurostatas ne tik leis jais naudotis, bet ir aktyviai skatins jų naudojimą.

- **Komisijos pasiūlymas dėl 2008–2012 m. Bendrijos statistikos programos skatins konkrečiais atvejais naudotis administraciniais duomenimis statistikos reikmėms.**

2.2.3. *Apskaitos duomenų naudojimas*

Kitas daug žadantis būdas yra elektroninėmis priemonėmis tiesiogiai naudotis standartizuotais apskaitos duomenimis. Duomenys gaunami tiesiogiai iš įmonės apskaitos, nenaudojant specialaus klausimyno. Apskaitos duomenis, kaip ir administracinius duomenis, galima papildyti atliekant nedidelius tyrimus. Komisija remis valstybes nares derindama teisės aktų sąvokų apibrėžimus su apskaitos standartų sąvokų apibrėžimais, kurdama būtinas elektronines priemones ir metodus tiksliniams papildomiems tyrimams bei atitinkamiems vertinimo metodams.

2.2.4. *Duomenų saugyklos strategija verslo statistikai*

Visiškai integravus visus duomenų rinkinius mikroduomenų lygiu būtų gerokai lengviau kelis kartus panaudoti turimus duomenis. Informacija būtų renkama tik vieną kartą ir vėl panaudojama įvairiems tyrimams. Šis būdas sumažintų respondentų našta ir leistų veiksmingiau panaudoti duomenų rinkinius. Kai kurios valstybės narės jau pasiekė nemažą integracijos laipsnį, tačiau dar laukia daug darbo, kol tokios sistemos bus galutinai įgyvendintos. Komisija gali pasinaudoti tik ribotu mikroduomenų rinkinių skaičiumi, todėl informaciją sunku vėl panaudoti Europos lygiu. Įmonių grupėms, kurios veikia keliose valstybėse narėse, taip pat reikalingi integruoti duomenų rinkiniai grupės lygiu, kurie nustatomi Komisijos lygiu.

Verslo registrai yra tokios sistemos centras, todėl yra labai svarbu visiškai įgyvendinti naują verslo registru reglamentą. Komisija taip pat remis valstybes nares kurdama priemones ir metodus, skirtus visiškai integruoti duomenų rinkinius.

- **Komisijos pasiūlymas dėl 2008–2012 m. Bendrijos statistikos programos skatins rengti ir naudoti mikroduomenis.**
- **Eurostatas remis naujo proceso, skirto susieti turimus mikroduomenis, kūrimą, kad būtų galima veiksmingiau naudoti duomenis.**

2.2.5. *Reikalavimų diferencijavimas*

Reikalavimų diferencijavimas pagal šalių svorį suvestinių duomenų atžvilgiu galėtų gerokai sumažinti įmonėms tenkančią reikalavimo teikti duomenis našta ir kai kurių nacionalinių

valdžios institucijų išlaidas bei tuo pačiu metu pagerinti ES suvestinių duomenų parengimą laiku. Šiuo būdu turėtų būti plačiau naudojamasi.

2.2.6. IT technologijų ir pažangių metodų naudojimas

Eurostatas kartu su valstybėmis narėmis tiria galimybę taikyti elektroninį XBRL formatą (*angl.* eXtensible Business Reporting Language) – tai būtų kitas žingsnis siekiant panaudoti įmonių apskaitos duomenis statistikos reikmėms (žr. 2.2.3 skirsnį). Kadangi įmonės pradeda naudoti XBRL formatą pateikdamos savo ataskaitas, statistikos organizacijos galėtų iš apskaitos duomenų XBRL formatu automatiškai pasiimti statistinius duomenis. Siekiant šio tikslo buvo sudaryta darbo grupė, kurioje bendradarbiauja kelios nacionalinės statistikos organizacijos ir centriniai bankai, ir pradėtos kurti techninės priemonės.

Eurostatas taip pat aktyviai bendradarbiauja su Jungtinių Tautų Europos ekonomine komisija tobulindamas priemones automatiškai rinkti neapdorotus duomenis iš įmonių.

Be to, Eurostatas kartu su kitomis tarptautinėmis organizacijomis finansuoja SDMX formato (*angl.* Statistical Data and Metadata eXchange), kuriam suteiktas ISO standartas, kūrimą ir propagavimą. Šis XML standartu grindžiamas standartas leidžia elektroniniu būdu perduoti statistinius duomenis ir metaduomenis tarp organizacijų bei naudotojams. SDMX standartai prisidės prie to, kad bus sukurtas grįžtamasis ryšys įmonėms teikiant informaciją statistikos institucijoms.

Be to, siekiant sumažinti respondentų naštą bus skatinami metodikos tyrimai. Jie bus skatinami Septintąja bendrąja mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos programa (toliau – FP7).

- **Pirmojoje 2007 m. pusėje valstybėms narėms bus pateiktas pasiūlymas įgyvendinti SDMX (*angl.* Statistical Data and Metadata eXchange) formatą konkrečiose statistikos srityse.**
- **Pirmajame kvietime teikti paraiškas dėl oficialiosios statistikos tyrimo pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos programą (FP 7), kuri numatoma skelbti 2007 m. pradžioje, kaip viena galima tema bus įtrauktas respondentų naštos matavimas ir mažinimas.**

3. PRIORITETŲ NUSTATYMAS

Kitas pagrindinis supaprastinimo proceso elementas yra geresnis statistikos prioritetų nustatymas. Atrenkant prioritетines sritis paprastinimui svarbiausia įvertinti statistikos ES politikos reikmėms tinkamumas ir naudingumas.

3.1. Praktinis principų taikymas

Vadovaujantis atitinkamais praktikos kodekso principais, statistikos prioritetams nustatyti 2005 m. gegužės 25 d. Komunikate apibrėžiami trys pagrindiniai principai:

- pirmasis principas yra susijęs su **naudotojų poreikiais ir Europos statistikos nauda** – dažniausiai atsižvelgiant į jų reikšmę politikos formavimui Europos lygiu.

- antrasis principas yra susijęs su **išlaidų įvertinimu**, kurias patyrė valstybės narės, respondentai ir Europos Komisija rengiant Bendrijos statistiką.
- trečioji kategorija apima „**specifinius aspektus**“, svarbius oficialios statistikos išlaidų efektyvumui, įskaitant įvairių statistikos kokybės komponentų suderinimą (pavyzdžiui, „tikslumą“ arba „išsamumą“ palyginti su „savalaikiškumu“) ir galimybes taikyti lanksčius, į pagrindinius Europos poreikius orientuotus atskaitomybės išipareigojimus.

Vadovaujantis šiais principais, bendradarbiaujant su valstybių narių statistikos institucijomis, buvo sukurtas bendras kokybinis ir kiekybinis išlaidų efektyvumo vertinimo metodas, kuris buvo išbandytas bendradarbiaujant su kompetentingomis nacionalinėmis valdžios institucijomis ir statistikos naudotojais Bendrijos lygiu pasirinktose srityse (transporto ir užsienio bendrovių filialų statistika). Šis metodas, sukurtas taikant tuos pačius principus ir metodiką, kuri naudojama ir kituose panašiuose modeliuose (ES grynųjų sąnaudų modelis arba standartinių sąnaudų modelis kai kuriose valstybėse narėse), o bandymų rezultatai buvo teigiamai įvertinti kartu su nacionalinėmis statistikos institucijomis.

Komisija (Eurostatas) ir valstybių narių, kurios prisiima bendrą atsakomybę už metodą, nacionalinės statistikos institucijos susitarė nuolat gerinti šį metodą, kad būtų pasiekta geriausia pusiausvyra tarp analizių paprastumo ir tvarkymo bei išlaidų efektyvumo reikalavimų išsamumo ir tikslumo derinimo.

3.2. Metodo įgyvendinimas

Pagal 2005 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendaciją šis metodas dabar yra įtrauktas į būsimą Komisijos pasiūlymą dėl 2008–2012 m. daugiametės statistikos programos. Jis taps bendra priemone atliekant struktūrines, sistemines ir skaidrias analizes, skirtas remti politinius sprendimus. Šiuo metodu užtikrinama, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos aktyviai įsitrauks į valstybių narių ir respondentų bendrą sąnaudų vertinimą pagal ES grynųjų administracinių išlaidų modelio principus bei į Komisijos sąnaudų vertinimą. Jis taip pat užtikrins, kad statistikos naudotojai aktyviai dalyvaus vertinant statistikos naudą, ypač jos tinkamumą ir naudingumą ES politikai. Šiuo atžvilgiu didesnis dėmesys turėtų būti kreipiamas į sritis, kuriose Bendrija turi išimtinę kompetenciją, o ne į bendros kompetencijos sritis.

Parama (nacionalinės ir) Bendrijos statistikos rengimui sudaro tik nedidelę įmonėms, ir ypač MVL, tenkančios administracinės naštos dalį. Tačiau ši našta yra laikoma gerokai didesne. Bendrijos lygiu Komisija nuolat ieško būdų, kaip būtų galima padėti lengvinti šią naštą. Todėl siūloma metodą nuolat taikyti šioms sritims:

- i) naujai statistikos veiklai, kuri turi didelį finansinį poveikį respondentams, ir
- ii) galiojantiems statistikos reikalavimams,

kad tokiu būdu statistikos programa palaiapsniui taptų labiau suderinta. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad Europos statistikos sistema yra suorganizuota kaip tinklas, ir į tai, kad ji veikia remiantis subsidiarumo principu, šį tikslą būtų galima pasiekti tik gavus dideles valstybių narių investicijas. Jos turės pateikti patikimus duomenis apie išlaidas, kurios tiesiogiai susijusios su Bendrijos poreikiais rengti statistinius duomenis.

- **Prieš įgyvendinant visus naujus statistikos projektus, dėl kurių gali atsirasti didelė papildoma našta duomenų teikėjams, ypač įmonėms, bus atliekama jų ekonominės naudos analizė.**
- **Prieš baigiantis 2008–2012 m. daugiamečiai statistikos programai bus atliekama visų būsimų šios programos apimamų sričių ekonominės naudos analizė.**

4. PLANAVIMO PROCESAS

Komisijos statistikos programų nustatymo procesas yra derinamas siekiant daugiau tikslų, kurie sumažintų valstybių narių ir respondentų išlaidas. Į programą bus įtrauktos esamų sričių planavimo peržiūros, o kasmetiniuose pasitarimuose su naudotojais bus pabrėžiamas prioritetų nustatymo klausimas. Šiomis aplinkybėmis ypač daug dėmesio bus skiriama ne tik nuolatiniam dialogui su Komisijos naudotojais, bet ir reformuoto Europos statistinės informacijos ekonomikos ir socialinėje srityse patariamąo komiteto (*angl.* CEIES)⁵ įtraukimui į šią veiklą. CEIES turėtų padėti Tarybai, Europos Parlamentui ir Komisijai užtikrinamas, kad koordinuojant Bendrijos strateginius tikslus ir prioritetus statistinės informacijos politikos srityje atsižvelgiama į naudotojų poreikius ir į informacijos teikėjų bei rengėjų patiriamas išlaidas.

Be to, dabartinė diskusija su valstybėmis narėmis dėl Bendrijos statistikos pagrindinės teisinės bazės persvarstymo (ypač dėl 1997 m. vasario 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos⁶) suteikia progą ištirti galimybes dar labiau įtraukti NSI į statistikos programų turinį.

- **Pasiūlymą dėl CEIES reformos Komisija priėmė 2006 m. lapkričio 3 d.**
- **Persvarstant Bendrijos statistikos pagrindinę teisinę sistemą tiriamos galimybės dar labiau įtraukti NSI į Bendrijos statistikos programų turinio sudarymą.**

5. IŠVADA

Veiksmingam Europos Sąjungos ekonominiam valdymui ir politikos formavimui tiek nacionaliniu, tiek Bendrijos lygiu būtina aukštos kokybės statistika. Šis poreikis dera su nuolatinio visų geresnio reglamentavimo principų laikymusi, įskaitant supaprastinimą, kuris taip pat yra vienas iš 2005 m. pradėtos partnerystės ekonomikos augimui ir užimtumui skatinti pagrindinių elementų.

Šiame komunikate Komisijos pateiktos priemonės atitinka bendrąją reguliavimo ir administravimo aplinkos gerinimo bei konkurencingumo tiek Europos, tiek nacionaliniu lygiu stiprinimo strategiją.

Statistikos srityje, Komisijos nuomone, būtina užtikrinti, kad Bendrijos statistika atitiktų naujus politikos poreikius, o reikalavimai būtų mažinami ten, kur jų politinė reikšmė sumažėjo arba yra nedidelė. Komisija išsipareigoja vadovaudamasi pagrindiniais principais

⁵ COM(2006) 653 galutinis

⁶ OL L 52, 1997 2 22, p. 01–07.

sistemiškai vertinti naujų ir galiojančių reikalavimų išlaidų efektyvumą. Visų naujų teisės aktų projektų poveikis ir rezultatai bus toliau sistemai vertinami, o nacionalinės statistikos institucijos bus informuojamos apie vertinimo rezultatus. Spręsdama visus šiuos klausimus Komisija ketina glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir galutiniais Bendrijos statistikos naudotojais, kurių įsipareigojimai užtikrins, kad bus įgyvendinti jos užsibrėžti tikslai šioje srityje.

Pastangos suderinti reikalavimus ir išteklius nėra vienkartinis veiksmas. Būtinis nuolatinės pastangos ir priemonės, kurios bus taip įtrauktos į strategines sąlygas, kad būtų pasiektas didesnis Europos statistikos sistemos efektyvumas ir veiksmingumas rengiant geresnę statistiką, reikalingą Europos Sąjungos politikai įgyvendinti. Šiame komunikate pateikti veiksmai ir priemonės yra įtraukti į būsimą daugiametę Bendrijos statistikos programą.

Atsižvelgdama į būtinybę prisiimti bendrus įsipareigojimus nustatyti prioritetus, supaprastinti ir sumažinti respondentų našta Bendrijos statistikos srityje, Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą patvirtinti siūlomas priemones bei ateityje remti įvairias iniciatyvas, kurios įgyvendins tas priemones.